

# ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับ ฐานะทางเศรษฐกิจของไทย ในปัจจุบัน

## ลักษณะทั่วไปของเศรษฐกิจไทยในปี ๒๕๑๐ และปี ๒๕๑๑

ท่านทั้งหลายคงจำได้ว่าผลิตผลของประเทศไทย  
ไทยทั้งหมด ซึ่งเรียกว่า National product ซึ่งรวม  
ทั้งการเกษตร การอุตสาหกรรม การประกอบอาชีพ  
ต่าง ๆ นั้นในระยะ ๖ ปี จาก ๒๕๐๓ ถึง ๒๕๐๙ ได้  
เพิ่มมาเป็นลำดับ โดยมีอัตราเพิ่มเฉลี่ยปีละ ๗.๒ %

---

คัดจาก สุนทรพจน์และข้อเขียนโดย ดร. ป๋วย อึ๊งภากรณ์ และรายงานการสำรวจ  
ต้นทุนการผลิตข้าวของชาวนา ปีเพาะปลูก ๒๕๑๒/๑๓ โดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ  
สำนักนายกรัฐมนตรี ๒๕๑๓

แต่ในปีที่เราตั้งแผนพัฒนาเศรษฐกิจแผนที่ ๒ สำหรับระยะ ๕ ปี จาก ๒๕๑๐ ถึง ๒๕๑๔ เราได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า จะพยายามเพิ่มผลผลิตของประเทศจากร้อยละ ๗.๒ เป็น ๘.๕ ต่อปี และในปีที่ ๑ ของแผน ๕ ปีหลังนี้ ผลปรากฏว่าเราไม่สามารถที่จะกระทำได้ตามที่เราคาดหมายไว้ กล่าวคือผลผลิตของประเทศในปี ๒๕๑๐ เพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ ๔.๘ ผลผลิตที่เพิ่มขึ้นน้อยกว่าเป้าหมายนั้น เป็นเพราะว่าการผลิตข้าวและสินค้าเกษตรบางชนิดเช่นปอ ได้รับความเสียหายเนื่องจากเหตุการณ์ธรรมชาติเป็นส่วนใหญ่ ผลผลิตทั้งหมดของประเทศในปี ๒๕๐๙ คำนวณออกมาเป็นมูลค่าประมาณ ๘๒,๐๐๐ ล้านบาท ถ้าหารด้วยจำนวนประชากร ก็คงจะได้ประมาณเฉลี่ยต่อคนต่อปีเป็น ๒,๘๐๐ บาท นี่เป็นตัวเลขตามข้อเท็จจริง ถ้าจะถามว่า เราเทียบกับประเทศอื่นเขาจะเป็นอย่างไรบ้าง คำตอบก็คือ อเมริกาผลิตได้เป็น ๓๐ เท่าของประเทศไทยสำหรับผลผลิตต่อคนต่อปี มาเลเซียดีกว่าเราเล็กน้อยได้ประมาณ ๓,๐๐๐ บาทต่อคนต่อปี แต่ของเราดีกว่าลาว ดีกว่าเขมร และดีกว่าพม่าและดีกว่าประเทศในแอฟริกาเป็นอันมาก ที่กล่าวมานี้ไม่ได้หมายความว่า เป็นที่พอใจ คงจะเห็นแล้วว่าไม่เป็นที่พอใจ ที่ไม่พอใจเนื่องด้วยเหตุ ๒ ประการ ประการที่ ๑ จำนวน ๒,๘๐๐ บาทต่อคนต่อปีนั้นต่ำเหลือเกินแทบจะพูดได้ว่าคนในกรุงเทพฯ และข้าราชการทุกคนมีรายได้สูงกว่าจำนวนเฉลี่ยนี้ นั่นเป็นข้อที่ไม่น่าจะพึงพอใจ ประการที่ ๒ แม้ว่าจำนวนเฉลี่ยนี้จะต่ำ ก็ยังมีประชาชนบางภาคของประเทศไทยซึ่งต่ำไปกว่านี้ เช่นทางภาคอีสาน ภาคเหนือ เป็นต้น จำนวนรายได้ของประชากรทั้งสองภาคนี้ต่ำกว่าจำนวนเฉลี่ย ในภาคกลางนั้นอาจจะสูงกว่าจำนวนเฉลี่ยบ้างเล็กน้อย ส่วนภาคใต้ นั้นแล้วแต่ราคายางและดีบุกจะดีหรือไม่ บางปีถ้าราคายางและดีบุกดีก็จะสูงกว่าจำนวนเฉลี่ย แต่บางปีถ้าราคาสินค้านั้น

ต่ำลงก็จะต่ำกว่าจำนวนเฉลี่ย เพราะฉะนั้นข้อที่รัฐบาลฟังจะกระทำ และฟังยึดถือเป็นนโยบายจะทำแน ๆ ก็คือ จำเป็นจะต้องเพิ่มอัตราเพิ่มผลผลิตของประเทศไทยเรานั้นให้สูงขึ้น ๆ ขึ้นไป แต่การที่จะทำให้สูงขึ้นนั้นก็มิชอบเขตแห่งความสามารถ ความพยายามที่จะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นได้อีก ๘ % หรือ ๑๐ % เท่าที่เราจะทำได้ปีต่อปีนั้น ถึงแม้จะได้ผลลัพธ์จริง ๆ ไม่มากนัก ก็น่าที่จะทำ ปัจจัยที่จำเป็นจะต้องใช้เป็นส่วนใหญ่ได้แก่ (๑) เครื่องมือการผลิต (๒) หุ่น (๓) กำลังคนรวมทั้งความสามารถ ความรอบรู้ในด้านการศึกษา และ (๔) วิธีทำงานที่ดี แต่ข้อที่ควรคำนึงอีกข้อหนึ่งก็คือ นอกจากเราจะพยายามให้ส่วนรวมของเราเจริญก้าวหน้าขึ้นไปในอัตราซึ่งไม่น้อยกว่าปีละ ๘ % แล้วควรจะพิจารณาต่อไปว่าเราควรที่จะให้ความยุติธรรมแก่สังคมในภาคต่าง ๆ ของประเทศไทยเราได้เพียงใด เฉพาะอย่างยิ่งสมควรที่จะพยายามให้ทางภาคที่แร้นแค้นและยากจนกว่าภาคอื่น ๆ ได้รับการทุ่มเทการลงทุนให้มากขึ้น ทั้งนี้พิจารณาจากที่ว่า ไม่ว่าเราจะลงทุนบำรุงในภาคใด ๆ ในราชอาณาจักรของเรา ผลที่จะได้ย่อมจะมาถึงกรุงเทพฯ ด้วย เพราะฉะนั้น ถ้าหากว่าเราจะเพิกเฉยกรุงเทพฯ ก็เฉยไม่ได้ ถึงอย่างไรเหตุการณ์ก็บังคับให้เรามาทำนุบำรุงกรุงเทพฯ จะเห็นได้ว่าถ้าหากว่ามีผลิตผลทางด้านเกษตรเพิ่มขึ้นในภาคเหนือหรือภาคกลางนอกกรุงเทพฯ ผลิตผลและพืชผลต่าง ๆ ถ้าเราสามารถส่งขายต่างประเทศได้ก็ต้องมาลงเรือที่กรุงเทพฯ ถ้าเราขายอยู่ในราชอาณาจักรของเรา พืชผลเหล่านั้นก็จำเป็นต้องมากรุงเทพฯ อยู่นั่นเอง เพราะฉะนั้นเรื่องที่จะใส่ใจวางแผนพัฒนาขยายให้ก้าวหน้าขึ้น เราควรจะมุ่งไปในทำนองที่จะพัฒนาชนบทให้มากกว่าพัฒนาพระนครและธนบุรี

ข้อที่ควรคำนึงข้อหนึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศ คือ เรา

จำเป็นต้องให้บ้านเมืองของเราเจริญขึ้นชนิดที่มีเสถียรภาพ มีหลายประเทศที่กำลังพัฒนาอยู่ และพยายามที่จะใช้วิธีการต่าง ๆ ให้ก้าวหน้าไปได้รวดเร็ว โดยไม่คำนึงถึงเสถียรภาพทางการเงิน ผลการพัฒนาแบบนั้นก็คือ ในที่สุดไม่สามารถจะพัฒนาได้ตามความมุ่งหมาย จะเห็นได้จากประเทศใกล้เคียงกับประเทศเรา ถ้าเขามีเรื่องเงินเพื่อเข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินกิจการทางเศรษฐกิจจะเป็นการพัฒนาหรือไม่พัฒนาก็ตามเงินเพื่อนี้ย่อมเป็นอุปสรรคที่สำคัญ ประเทศอินโดนีเซียใน ๕-๖ ปีที่แล้ว ประเทศลังกาใน ๓-๔ ปีที่แล้ว ประเทศกานาในแอฟริกา และประเทศอื่นในแอฟริกา ซึ่งไม่สามารถกำจัดเรื่องเงินเพื่อ ได้ประสบความสำเร็จมากในการพัฒนาเป็นอย่างมาก เพราะฉะนั้นรัฐบาลไทยเราจึงได้ตระหนักในข้อนี้ จึงได้พยายามอยู่เสมอที่จะวางแผนให้ก้าวหน้าไป โดยให้มีเสถียรภาพในทางเศรษฐกิจและการเงินพอสมควรคือไม่ให้มีเงินเพื่อถ้าจะพิจารณาเกี่ยวกับเรื่องเงินเพื่อหรือเงินไม่เพื่อ เรามีทางพิจารณาอย่างไร เรามีทางพิจารณาที่จะดูว่าผลผลิตที่เราเพิ่มขึ้นนั้น เมื่อเราไปเทียบกับปริมาณเงินที่เพิ่มขึ้นได้สัดส่วนกันดีหรือไม่เพียงใด ถ้าหากว่าผลผลิตเพิ่มขึ้นประมาณ ๗ % หรือ ๘ % อย่างที่เคยเป็นมา ปริมาณเงินที่จะเพิ่มขึ้นสำหรับในประเทศไทยไม่ควรเกินกว่า ๑๒ % ต่อปีหมายความว่าปริมาณเงินเพิ่มขึ้นมากกว่าผลผลิตเพิ่มขึ้นภายในขอบเขตแล้วเรามีเสถียรภาพดีพอสมควร คำว่าปริมาณเงินหมายความว่า ธนบัตรที่หมุนเวียนอยู่ในท้องตลาดที่ประชาชนถืออยู่ กล่าวคือ ธนบัตรที่ใช้ทั้งสิ้นลบด้วยธนบัตรที่อยู่ในคลังและที่อยู่ธนาคารกลางเป็นเท่าไร บวกด้วยสิ่งที่ใช้แทนธนบัตรได้โดยรวดเร็วคือ เงินฝากธนาคารชนิดที่ถอนได้ทันที หรืออีกนัยหนึ่ง ถ้าเราเอาเงินที่หมุนเวียนอยู่ในมือประชาชนบวกด้วยจำนวนเงินที่ประชาชนฝากไว้และมีสิทธิเรียกร้องที่จะสั่งจ่ายได้ทันที

ซึ่งถือว่าเป็นเงินเหมือนกัน ได้เท่าใดนั่นแหละเป็นปริมาณเงิน

ปริมาณเงินในปี ๒๕๐๙ ได้เพิ่มขึ้น ๑๘.๑ % ส่วนผลผลิตในปีเดียวกันนี้เพิ่มขึ้นเพียง ๘.๙ % นับว่าในปี ๒๕๐๙ สัดส่วนระหว่างการเพิ่มปริมาณเงินกับการเพิ่มผลผลิตเป็นที่น่าห่วงใยเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ก็เพราะเหตุว่าอเมริกาได้นำเงินเข้ามาเป็นจำนวนมากผิดปกติ สำหรับปี ๒๕๐๙ ไม่ใช่นำมาผ่านทหารอเมริกัน แต่นำมาเพื่อจะลงทุนสร้างสิ่งต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น สนามบินอู่ตะเภา สนามบินตากลิ และถนน และสนามบินทางภาคอีสาน เราจึงสนใจเป็นอย่างมากในเรื่องเสถียรภาพทางการเงิน และจะเห็นได้ว่าสิ่งของต่าง ๆ ได้แพงขึ้นเป็นอันมาก เฉพาะอย่างยิ่งวัสดุก่อสร้าง เช่น ซีเมนต์ อิฐ และไม้ ส่วนด้านอาหารก็เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

ในปี ๒๕๐๙ รัฐบาลพยายามที่จะวางแผนพัฒนาในปี ๒๕๑๐ ให้เป็นไปโดยดีและมีเสถียรภาพยิ่งขึ้น และในปี ๒๕๑๐ ผลผลิตของประเทศเราเพิ่ม ๔.๘ % แต่ปริมาณเงินที่เราได้พยายามกดขึ้นคอยดูแลอยู่นั้นได้เพิ่มขึ้นโดยอัตราเฉลี่ยเพียง ๑๑.๔ % ซึ่งนับว่าไม่เลวนัก จากที่ได้กล่าวเปรียบเทียบแล้วในตอนต้น จึงนับว่าเสถียรภาพทางการเงินในปี ๒๕๑๐ นี้ดีขึ้นและดีกว่าปี ๒๕๐๙ ในปี ๒๕๑๑ จะเป็นอย่างไรไม่ทราบ แต่คงจะทราบแล้วว่าข้าวแพง ข้าวที่เก็บเกี่ยวได้น้อยนั้นเป็นข้าวของฤดูเก็บเกี่ยวปี ๒๕๑๐-๒๕๑๑ ดังนั้น ความเสียหายที่เกิดขึ้นใน ๒๕๑๐ จึงยังมีผลสะท้อนขึ้นมากในปี ๒๕๑๑ เท่าที่สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติคำนวณไว้ว่า ในปี ๒๕๑๑ ผลผลิตจะเพิ่มขึ้นไม่ถึง ๗ % ด้วยซ้ำ คือจะเพิ่มขึ้นเพียง ๖ % เพราะฉะนั้นทางด้านการเงินก็จำเป็นจะต้องรักษาดุลยภาพ ไม่ยอมให้ปริมาณเงินในราชอาณาจักรสูงเกินกว่า ๑๐ % เราจะสามารถทำได้เพียงได้นั้นจะต้องรอรายงานในปีหน้า ในปีนี้ขอเรียน

ว่าจะพยายามรักษาเสถียรภาพทางการเงินนี้ให้สมดุลกับอัตราเพิ่มของผลิตผล

### ข้อความบางตอนที่เกี่ยวข้องกับการค้าและการชำระเงินต่างประเทศ

การค้าและการชำระเงินกับต่างประเทศนั้น ท่านทั้งหลายที่ไม่ได้เป็นนักเศรษฐศาสตร์คงจะเข้าใจพอสมควร อะไรที่เกี่ยวกับสินค้าขาออก บริการขาออก สินค้าขาเข้า บริการขาเข้า เมื่อนามาเปรียบเทียบกันแล้วเรียกว่าดุลการค้า แต่นอกเหนือไปจากการค้า การกู้ยืม การช่วยเหลือ การนำเงินเข้ามาเฉย ๆ และการส่งเงินมาจากต่างประเทศอย่างนี้เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการชำระเงินไม่เกี่ยวข้องกับการค้า ดุลการชำระเงินนั้นคือ ดุลการค้าบวกด้วยดุลการชำระเงินชนิดที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการค้าสำหรับในประเทศไทยเราในปี ๒๕๑๐ ดุลการชำระเงินเท่าที่ประมาณได้ปรากฏว่าเราเกินดุล และเงินตราต่างประเทศไหลเข้ามาในประเทศไทยประมาณ ๑,๒๗๔ ล้านบาท หมายความว่าเงินสำรองของเราเพิ่มขึ้น แต่ส่วนด้านดุลการค้านั้น ในเวลานี้ไม่สามารถหาตัวเลขแน่นอนมาได้ ได้แต่การคาดคะเน เพราะเหตุว่าตัวเลขจากดุลการค้าได้มาเพียงเดือนสิงหาคม ๒๕๑๐ เท่านั้น แต่พอจะประมวลได้ว่าเราซื้อของเข้ามามากกว่าที่ขายไปประมาณ ๖,๐๐๐ ถึง ๗,๐๐๐ ล้านบาท ทั้งนี้หมายความว่าแม้ว่าเราจะได้ซื้อของมากถึงขนาดนั้นและขายของได้น้อยกว่าที่เราซื้อเข้ามา เราก็ยังสามารถที่จะเพิ่มเงินที่เราถืออยู่เมื่อปลายปีนั้นให้สูงกว่าเงินเท่าที่เราถืออยู่เมื่อต้นปีประมาณ ๖๐ ล้านเหรียญอเมริกัน คือประมาณ ๑,๒๘๐ ล้านบาท การที่ดุลการค้าและดุลการชำระเงินของเราเป็นอยู่ในรูปนี้มา ๔-๕ ปี กล่าวคือเราขาดทุนในเรื่องการค้า แต่สะสมเงินได้มากขึ้นทุกปี ๆ เหตุผลก็คือเรามีเงินที่กู้มาได้ประการหนึ่ง มีผู้นำเงินมาช่วย

เหลือเราประการหนึ่ง กับอีกประการหนึ่งดูการค่านั้นแสดงถึงดูที่เห็นชัดคือ ชาวที่ผ่านเจ้าพนักงานศุลกากรออกไปเท่าไรก็จดเอาไว้ แต่ชาวที่ไม่ผ่านเจ้าพนักงานศุลกากรผ่านไปทางชายแดนต่าง ๆ นั้นไม่ได้จดเอาไว้ แต่เงินก็เข้ามาเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้น การคำนวณมูลค่าสินค้าขาออกนั้นต่ำกว่าที่เป็นจริง และเมื่อไปคำนึงเรื่องเงินและทองคำที่ลักลอบเข้าออกด้วย ก็ยิ่งทำให้มูลค่าแท้จริงของดุลการค้าของเราไม่เลวถึงขนาดที่กล่าว แต่ดุลการค้าจะเงินเห็นจะสรุปได้ว่าถูกต้อง

ในขณะนี้เงินสำรองระหว่างประเทศของประเทศไทย กล่าวคือทุนสำรองเงินตรา เงินดอลลาร์ เงินปอนด์ และทองคำที่เราถืออยู่ในส่วนกลางซึ่งเป็นของราชการที่ธนาคารแห่งประเทศไทยถือแทนประชาชนอยู่นั้น รวมทั้งสิ้นเป็นเงินประมาณ ๑,๐๒๘ ล้านดอลลาร์อเมริกัน หรือประมาณเท่า ๆ กับมูลค่าสินค้าขาเข้าของเราทั้งปี หรือพูดอีกนัยหนึ่งว่าปีหน้าถ้าเราไม่ส่งสินค้าออกเลย แต่ส่งสินค้าขาเข้ามาอย่างในปี ๒๕๑๐ นี้ เรายังมีเงินพอชำระค่าสินค้าขาเข้าทั้งปี ซึ่งนับว่าเป็นที่พอใจมาก ในจำนวน ๑,๐๐๐ ล้านดอลลาร์เศษนี้เป็นเงินดอลลาร์อเมริกัน ๘๔ % ทองคำ ๙ % และปอนด์สเตอร์ลิง ๗ %

เมื่อเวลาที่เราคำนึงถึงหนี้สินต่างประเทศนั้น ผู้ที่ไม่เข้าใจตัวเลขและไม่ได้เห็นเหตุการณ์ข้อเท็จจริง รวมทั้งนักเขียนการ์ตูนนักหนังสือพิมพ์ด้วย มักจะตำหนิติเตียนรัฐบาลไทยว่า พัฒนาไปแล้วกู้เงินเข้ามา เช่นนี้ ภาระการชำระหนี้สินสำหรับประชาชนรุ่นหลังนั้นจะหนักเหลือเกิน ใครจะเรียนให้ทราบว่าเป็นปลายเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา หนี้สินที่เราผูกพันไว้กับต่างประเทศที่เป็นหนี้เราจริง ๆ และเบิกมาจริง ๆ ไม่พุดถึงที่กำลังจะไปกู้หรือเจรจากู้แล้วแต่ยังไม่ได้เบิกเงินมา คิดเป็นจำนวน ๕,๗๗๐ ล้านบาท เทียบกับเงินทุนที่มีอยู่ในขณะนี้ ๒ หมื่นล้านบาท

เพราะฉะนั้นถ้าจะพูดไปแล้ว คุณได้ว่าเราจะชำระหนี้วันนี้ก็ได้ คนรุ่นหลังไม่ต้องมาลำบากอะไรเลย แต่ว่าการดำเนินงานการคลังและการธนาคารระหว่างประเทศนั้นไม่เหมือนกับการดำเนินงานเศรษฐกิจของบุคคลที่พยายามไม่มีหนี้สิน กิจกรรมเงินของประเทศต้องมีหนี้สินผูกพันเกี่ยวเอาไว้บ้าง แล้วก็ต้องมีทรัพย์สินให้คลุมหนี้สินไว้บ้าง นี่เป็นการกระทำที่ถูก เพราะถ้าเราไม่กู้เงินไว้เสียบ้างเลย เวลาถึงคราวลำบากจะกู้ไม่ได้ แต่ในขณะที่เดียวกันเราก็มีสินทรัพย์ที่จะนำไปลงทุนได้ดอกผลกลับมาเช่นเดียวกัน และอีกประการหนึ่ง ที่รัฐบาลไทยเราได้ร่างกฎเอาไว้เป็นมติคณะรัฐมนตรีซึ่งจะต้องปฏิบัติตามก็คือ เมื่อเวลาที่เราจะก่อหนี้กับใคร (เช่น ๒-๓ วันต่อไปนี้จะมิฉะนั้นไปเจรจาขอกู้เงินเพื่อมาสร้างถนนในประเทศเราจากธนาคารโลก) สภาพพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติได้รับอนุมัติจากคณะรัฐมนตรีว่าจะต้องสำรวจดูก่อนว่า หนี้ที่จะไปเพิ่มขึ้นนั้นควรจะมีเงื่อนไข มีจำนวน และมีภาระผ่อนส่งอย่างไรบ้าง

### **อัตราเพิ่มผลผลิตในประเทศที่เกี่ยวกับการเกษตร**

ตามแผนพัฒนาในปี ๒๕๑๐ ผลผลิตของทั้งประเทศจะเพิ่มขึ้นประมาณ ๗ % แต่ส่วนผลผลิตทางด้านเกษตรนั้น ไม่ได้คาดว่าจะเพิ่มขึ้นถึง ๗ % เพราะเหตุว่าการเกษตรเป็นหลักใหญ่ของเศรษฐกิจของประเทศ จึงได้ตั้งเป้าหมายไว้ในแผนพัฒนาที่ ๒ ว่า ควรจะเพิ่มขึ้นปีละ ๔.๓ % ทั้งนี้เทียบกับอัตราที่เพิ่มจริงของผลผลิตทางด้านเกษตรเฉลี่ยปีละ ๔.๖ % ในระยะปี ๒๕๐๖-๒๕๐๙ คือ ๓ ปีหลังของแผนพัฒนาที่ ๑ เป้าหมายในแผนที่ ๒ ตั้งไว้ว่า ให้เพิ่ม ๔.๓ % ต่อปี แต่แท้จริงในปี ๒๕๑๐ อัตราเพิ่มของผลผลิตทางเกษตรเพิ่มเพียง ๒.๒ % ต่อปี ธนาคารแห่งประเทศไทยรายงานเกี่ยวกับการเกษตรไว้ดังนี้

“การทำงานในปี ๒๕๐๙-๒๕๑๐ ได้ผลดีเป็นพิเศษเนื่องจากดินฟ้าอากาศอำนวย มีฝนอุดมแต่ต้นฤดู ประกอบกับราคาข้าวในปี ๒๕๐๙ จูงใจให้มีการผลิตเพิ่มขึ้น ผลผลิตข้าวเปลือกที่ได้รับในปี ๒๕๑๐ จึงสูงขึ้นถึง ๑๑.๓ ล้านตัน และเป็นผลให้ทวีการผลิตทางเกษตรเพิ่มขึ้นร้อยละ ๗.๓ เทียบกับที่เพิ่มร้อยละ ๓.๒ ในปี ๒๕๐๙ อย่างไรก็ตามพืชผลอื่น ๆ ไม่ได้ผลดีเหมือนข้าว เนื่องจากประสบภาวะฝนแล้งในฤดูเพาะปลูกปี ๒๕๑๐ กล่าวคือ ข้าวโพดผลิตได้ประมาณ ๐.๙๕ ล้านตัน เทียบกับ ๑.๒ ล้านตันในปี ๒๕๐๙ ส่วนปอแก้วได้เพียง ๒ แสน ๘ หมื่นตัน หรือประมาณครึ่งหนึ่งของปีก่อน ข้าวฟ่างผลิตได้เพียง ๒๕,๐๐๐ ตัน เทียบกับ ๑ แสน ๒ หมื่นตันในปี ๒๕๐๙ เพราะชาวไร่อุดมที่เพาะปลูกถั่วและในจำนวนที่เพาะปลูกก็ได้รับความเสียหายเพราะฝนแล้งด้วย มันสำปะหลังคาดว่าจะผลิตได้ ๒ ล้าน ๓ แสนตัน ลดลงจากปีก่อนเล็กน้อย ผลผลิตของยางลดลงจาก ๒ แสน ๒ หมื่นตัน เป็น ๒ แสน ๑ หมื่นตัน เนื่องจากราคายางในตลาดโลกตกต่ำลงมาก ชาวสวนยางบางแห่งเลิกผลิตยางในระยะหนึ่ง สำหรับพืชผลที่ผลิตได้เพิ่มขึ้นมีฝ้ายเพิ่มจาก ๗๕,๐๐๐ ตันเป็น ๘๐,๐๐๐ ตัน ละหุ่งและถั่วเขียวเพิ่มขึ้น ๓ % และ ๒ % ตามลำดับ นอกนั้นผลิตได้ใกล้เคียงกับปีก่อน สรุปความว่าเป็นที่น่าเสียดายที่อัตราเพิ่มผลผลิตทางด้านเกษตรของเราต่ำกว่าที่ควรจะเป็น แต่หวังว่าในปีต่อไปถ้าฝนฟ้าถูกต้องตามฤดูกาลขึ้น อัตราเพิ่มคงจะดีกว่านี้ นี่เป็นปัญหาที่รัฐบาลและสภาพพัฒนาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคอยพิจารณาอยู่เสมอ

## เสถียรภาพหรือไม่เสถียรภาพของระดับราคา

การที่จะพิจารณาว่าเสถียรภาพดีหรือไม่นั้น เราก็ดูจากราคา

ขายส่งประการหนึ่ง และราคาของผู้บริโภคซื้อประการหนึ่ง ในปี ๒๕๐๖ ๗-๘-๙ และ ๑๐ ตัวเลขดัชนีที่ส่วนรวมของราคาขายส่ง ถ้าเอาปี ๒๕๐๑ เป็น ๑๐๐ ดรรชนีของปี ๒๕๐๖ จะเท่ากับ ๙๙.๒๗ ปี ๒๕๐๗ เท่ากับ ๙๓.๓๖ ปี ๒๕๐๘ เท่ากับ ๙๕.๙๘ ปี ๒๕๐๙ เท่ากับ ๑๐๙.๕๘ ในปี ๒๕๑๐ เท่ากับ ๑๑๗.๙๓ ส่วนดรรชนีทางผู้บริโภคเอาปี ๒๕๐๕ เท่ากับ ๑๐๐ เป็นบรรทัดฐาน ในปี ๒๕๐๖ ดรรชนีเพิ่มเป็น ๑๐๐.๙ ในปี ๒๕๐๗ เพิ่มเป็น ๑๐๒.๙ ในปี ๒๕๐๘ เพิ่มเป็น ๑๐๓.๘ ในปี ๒๕๐๙ เพิ่มเป็น ๑๐๗.๗ และในปี ๒๕๑๐ เพิ่มขึ้นเป็น ๑๑๒ หรือเพิ่มขึ้นประมาณ ๔ %

อะไรที่เป็นต้นเหตุทำให้ดรรชนีสูง เท่าที่สำรวจดูแล้ว ข้าวกับหนึ่งสัปดาห์ราคาไม่ขึ้นตามดรรชนีราคาขายส่งเนื่องจากเพิ่มภาษีศุลกากร ในปี ๒๕๑๑ ราคาข้าวอาจเพิ่ม แต่ในปี ๒๕๐๙-๒๕๑๐ ราคาไม่เพิ่มในด้านราคาผู้บริโภคที่เกี่ยวกับเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่ม และเครื่องตีมันชนิดที่มีแอลกอฮอล์หรือไม่มีแอลกอฮอล์ก็ดี ไม่ค่อยขึ้น สินค้าจากต่างประเทศราคาลดลงในปี ๒๕๑๐ เนื่องจากเราเพิ่มค่าของเงินมาก เมื่อเทียบกับเงินปอนด์และเงินเหรียญอเมริกัน ในปี ๒๕๑๐ นี้ดรรชนีราคาขายส่งสำหรับอาหารเพิ่มขึ้น ๑๔.๐๖ นี่เป็นต้นเหตุที่สำคัญมาก ส่วนดรรชนีราคาผู้บริโภคนั้นในปี ๒๕๑๐ เพิ่มขึ้นเพียง ๔ % แต่ข้าว แป้ง และผลิตภัณฑ์จากแป้งเพิ่มขึ้นไป ๑๖.๘ % เนื้อสัตว์ เบ็ด ไก่ ปลา และกุ้ง เพิ่มขึ้น ๑๑.๕ % ไข่และผลิตภัณฑ์นมเพิ่มขึ้น ๘.๗ % ผักและผลไม้เพิ่มขึ้นประมาณ ๔.๒ % เหล่านี้เป็นต้นเหตุใหญ่

รายงานประจำปีของธนาคารชาติเขียนไว้ว่า สินค้าสำคัญที่ราคาสูงขึ้นเป็นที่น่าสนใจในปีนี้เป็นข้าวสารและเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เช่น เนื้อหมู โค กระบือ เบ็ด ไก่ สำหรับราคาข้าวสารนั้นได้โน้มสูงขึ้นตั้งแต่ระยะ

ตันปี และราคาได้สูงขึ้นมากในระยะเดือนกันยายนและพฤศจิกายน  
ทั้งนี้เป็นไปตามการเคลื่อนไหวของราคาขายส่ง นอกจากนั้นราคาเนื้อโค  
กระบือได้สูงขึ้นอย่างשובฮาบในระยะต้นเดือนพฤษภาคม แม้ภายหลัง  
ราคาจะลดลงบ้างแต่ก็อยู่ในระดับสูง สาเหตุสำคัญเนื่องจากระยะ  
ปัจจุบันนี้ความต้องการบริโภคอาหารประเภทเนื้อสัตว์เพิ่มสูงขึ้นมาก  
ปริมาณโค กระบือ ลดน้อยลง และระบบการค้าเกี่ยวกับเนื้อสัตว์เป็น  
สิ่งที่น่าจะปรับปรุงอย่างยิ่ง ทั้งนี้มีใช้หมายความว่าเราพยายามที่จะกด  
ราคาสินค้าต่าง ๆ ให้ต่ำอยู่เสมอ คำว่าเสถียรภาพของราคานั้นหมายความว่า  
เราสามารถที่จะควบคุมได้ ให้ราคาของบางอย่างอยู่ในระดับที่เรา  
ต้องการ สำหรับเรื่องราคาข้าวสารและราคาข้าวเปลือกที่เพิ่มขึ้นนั้น  
รัฐบาลน่าจะอนุญาตให้เพิ่มขึ้นได้บ้าง ไม่ควรที่จะกดอยู่เสมอ หรืออัตรา  
ค่าแรงงานของราษฎรที่ทำงานให้กับฝรั่งซึ่งก่อนเคยได้วันละ ๑๐ บาท  
เมื่อทำงานกับคนไทยด้วยกันเดี๋ยวนี้ทำได้ประมาณวันละ ๑๕ หรือ ๒๐  
บาทเป็นอย่างดี เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่ถึงแม้ว่าจะมีผู้ที่บ่น เช่น ชาวเมือง  
อาจจะบ่นว่าข้าวสารแพง แต่ชาวนาได้รับประโยชน์ ก็น่าจะอนุญาตให้  
เป็นไปตามนี้ แต่อย่าขึ้นשובฮาบนัก อย่างไรก็ตามสิ่งที่พอจะช่วยได้ เรา  
น่าจะช่วยไม่ให้มันเป็นเรื่องขึ้นอย่างนี้ เพราะเหตุว่าเท่าที่ปรากฏอยู่  
ไม่ว่าจะเป็นสุกร หรือโค หรือกระบือ ผู้ขายมักจะขายได้ราคาต่ำ แต่  
คนกลางและผู้ซื้อมักจะซื้อในราคาสูง นโยบายที่เกี่ยวกับการเงินของ  
ธนาคารแห่งประเทศไทยก็ดี หรือ ร.ม.ต. คลังก็ดี ที่ว่าจะรักษาเสถียร-  
ภาพนี้ เมื่อตัวเลขออกมาอย่างนี้ว่าปริมาณเงินเมื่อปี ๒๕๑๑ เพิ่ม ๗ %  
ผลผลิตเพิ่มขึ้น ๘ % แต่ว่าราคาสินค้าบางอย่างเพิ่มขึ้นมาก บางอย่าง  
เพิ่มขึ้นน้อย ควรจะทําอย่างไร ถ้าหากว่าราคาสินค้าแพงเพราะเงินเพื่อ  
วิธีทำก็ง่าย ทางด้านกระทรวงการคลังก็ดี ธนาคารกลางก็ดี พยายาม

ที่จะลดจำนวนเงินลงมา ทางด้านกระทรวงการคลังก็สามารถดำเนินนโยบายทางด้านงบประมาณหรือภาษีอากรได้ ส่วนทางด้านธนาคารชาติก็สามารถที่จะหัดเครดิตโดยออกซื้อบັงคับให้ธนาคารพาณิชย์ให้กู้เงินน้อยลง แต่ในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ในขณะนี้ จะเรียกว่าเงินเฟ้อไม่ได้ แม้ว่าของจะแพง ที่ของแพงนั้นอาจจะเกิดขึ้นเพราะเหตุอื่น ไม่ใช่เพราะเงินเฟ้อมากเกินไป การแก้ไขไม่ให้ของแพงเกินไปนี้ จำเป็นจะต้องพิจารณาในด้านระบบการค้าและในด้านการผลิตในสถานการณ์เช่นนี้เป็นสำคัญ

ในแต่ละปี ธนาคารชาติได้สรุปเสนอผลงานต่อกระทรวงการคลังและรัฐบาลเป็นประจำ ในปีที่ผ่านมามีเรื่องที่น่าสนใจอยู่ ๓ ข้อด้วยกันคือ

๑. การส่งเสริมข้าวและสินค้าออกอื่น ๆ
๒. การผลิตและการค้าสินค้าประเภทอาหาร
๓. ตลาดหุ้นและตลาดการเงิน

### **ข้อเสนอเกี่ยวกับการส่งเสริมข้าวและสินค้าออกอื่น ๆ**

เพื่อให้การพัฒนาประเทศเป็นไปด้วยดี ประเทศไทยจะต้องพยายามให้ได้รายได้เงินตราต่างประเทศในระดับสูงเสมอ ฉะนั้น ควรส่งเสริมสินค้าออกของไทยที่ยังขายดีในขณะนี้คือ ข้าว ในปี ๒๕๑๐ เนื่องจากในปีก่อน ๆ มีการส่งข้าวออกมากจนมีสำรองเหลือน้อย และประกอบกับราคาในต่างประเทศสูงขึ้นผิดปกติ จึงต้องจำกัดการส่งออก เพื่อไม่ให้ราคาข้าวภายในประเทศและค่าครองชีพของประชาชนเพิ่มสูงขึ้นจนเกินไปนัก มาในปี ๒๕๑๑ นี้ก็ยังจำเป็นต้องจำกัดการส่งออกอยู่ เพราะฝนแล้ง ข้าวโพดผลิตได้น้อยในฤดูผลิต ๒๕๑๐-๒๕๑๑ อย่างไร

กิติ สำหรับนโยบายในระยะยาวจะต้องพยายามผลิตข้าวให้ได้ปริมาณเพิ่มขึ้น เพื่อให้มีเหลือจากการบริโภคไว้ส่งออกในระดับสูง ในการนี้รัฐบาลควรกำหนดพรีเอมิยมในระดับอันสมควรเพื่อให้ราคาข้าวภายใน โดยเฉพาะข้าวเปลือกดีขึ้นพอประมาณ อันจะเป็นทางส่งเสริมให้ชาวนามีรายได้มากขึ้น สามารถใช้ปุ๋ยและเร่งผลิตข้าวได้มากขึ้น ทั้งนี้โดยพยายามรักษาระดับราคาของข้าวสารไม่ให้สูงจนเกินควร สำหรับสินค้าออกอื่น ๆ บางประเภทซึ่งราคาในตลาดต่างประเทศตกต่ำ ทางด้านรัฐบาลก็ได้พยายามบรรเทาภาระภาษีให้อยู่แล้ว ทางฝ่ายผู้ผลิตและผู้ส่งออกย่อมจะต้องพยายามแก้ไขปรับปรุงทางด้านต้นทุน คุณภาพ และการตลาดให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น พิจารณาดูงานของกระทรวงเศรษฐกิจแล้ว การตลาดเป็นของจำเป็นและจำเป็นต้องปรับปรุงมาก สำหรับสินค้าประเภทอุตสาหกรรมก็ควรพยายามเพ่งเล็งทางด้านคุณภาพและต้นทุนผลิตเสียแต่ต้น เพื่อให้มีโอกาสส่งออกไปขายต่างประเทศ ไม่ใช่มุ่งจะขายภายในประเทศโดยอาศัยการคุ้มกันจากการแข่งขันจากต่างประเทศเสมอไป อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนั้นควรส่งเสริมทางด้านโฆษณาชักจูงในต่างประเทศให้มากยิ่งขึ้น และควรเพิ่มการอำนวยความสะดวกในทุกวิถีทาง อันรวมถึงการปรับปรุงแก้ไขระเบียบวิธีการเข้าเมืองให้สะดวก รวดเร็ว และทันสมัย โรงแรมซึ่งเป็นส่วนสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็ย่อมต้องพิจารณาให้การบริหารมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น ให้ต้นทุนและคุณภาพของบริการสามารถแข่งขันกับโรงแรมในประเทศอื่น ๆ ในภูมิภาคนี้ได้เช่นกัน

### **การผลิตการค้าสินค้าประเภทอาหาร**

ดรชนีราคาผู้บริโภคได้แสดงให้เห็นว่า ราคาสินค้าที่ขึ้นไปมาก

คือราคาอาหาร มีทั้งข้าวและอาหารประเภทเนื้อสัตว์ต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนบริโภคอาหารที่บำรุงรักษานามัยให้มากขึ้น เราจะต้องพยายามผลิตอาหารประเภทที่มีโปรตีนและแร่ธาตุต่าง ๆ ให้ได้มาก และโดยราคาพอสมควร ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจฉบับที่ ๒ นี้ได้กำหนดเป้าหมายอัตราการเพิ่มของผลิตผลทางเกษตรไว้เพียง ๔ % ซึ่งเทียบกับอัตราการเพิ่มของประชากรในอัตรากว่า ๓ % ต่อปี เป้าหมายนี้ไม่สูงพอ ในเมื่อคำนึงว่าผลิตผลทางเกษตรในที่นี้หมายถึงผลิตผลเป็นวัตถุดิบด้วยไม่ใช่อาหารอย่างเดียว ฉะนั้นเพื่อให้ปริมาณอาหารเพิ่มทันและมีเพียงพอแก่จำนวนพลเมืองจึงต้องเร่งการผลิตอาหาร ในข้อนี้ขอเน้นเรื่องอาหารอื่น ๆ นอกจากข้าว เช่น อาหารประเภทเนื้อโค เนื้อสุกร ไข่ไก่ และผัก อาหารบางประเภทระบบการค้ายังอำนวยให้ผู้ผลิตได้ราคาต่ำจนเกินไปเมื่อเทียบกับราคาของผู้บริโภคต้องชำระ ทั้งนี้ย่อมลำบากที่จะมีการส่งเสริมให้มีการผลิตมากขึ้น เพราะผู้ที่ประสงค์ที่จะลงทุนในการผลิตสิ่งเหล่านี้ย่อมไม่กล้ากระทำเมื่อระบบการค้ายังเป็นอยู่เช่นปัจจุบัน จึงควรจะมีการปรับปรุงนโยบายดังกล่าวเสีย อนึ่งการห้ามนำสินค้าประเภทอาหารข้ามจังหวัดเป็นการจำกัดตลาดของผู้ผลิตโดยไม่จำเป็น อันอาจจะทำให้ต้นทุนการผลิตสูงและผู้ผลิตย่อท้อต่อการลงทุนและการปรับปรุงงานของตน ควรจะถือว่าพระราชอาณาจักรเป็นตลาดอันหนึ่งอันเดียวกัน จะมีการกักกันสินค้าระหว่างจังหวัดก็เพียงเป็นข้อยกเว้นเพื่อประโยชน์ทางราชการเฉพาะเรื่อง เช่นในเมื่อมีโรคระบาดเกิดขึ้น เป็นต้น นอกจากนั้น การส่งเสริมให้ชาวต่างประเทศมาลงทุนในการผลิตอาหารบางประเภทโดยนำวิชาการสมัยใหม่มาใช้ ถึงแม้ในบางกรณีอาจจะกระทบกระเทือนผู้ผลิตคนไทยในระยะสั้น แต่ในระยะยาวจะเป็นวิธีเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตของคนไทยยิ่งขึ้น

## ตลาดหุ้นและตลาดเงิน

ในระหว่างเร่งรัดการพัฒนา ประเทศไทยย่อมต้องการเงินทุนมาก ขณะนี้ธนาคารพาณิชย์คือแหล่งระดมทุนที่สำคัญ แต่เนื่องจากเงินฝากที่ได้เข้ามาเป็นเงินระยะสั้น ธนาคารพาณิชย์จึงจำต้องให้กู้ยืมเพื่อการดำเนินงานส่วนใหญ่ ปัญหาในปัจจุบันคือความขาดแคลนเงินทุนระยะยาว และทุนที่มีการเสี่ยงสูงซึ่งจำเป็นในตอนเริ่มกิจการ ตามปกติทุนประเภทนี้ย่อมมาจากผู้ประกอบการและผู้ถือหุ้นเอง ขณะนี้ประเทศไทยยังไม่มีตลาดหุ้นเช่นในประเทศอื่น ๆ บริษัทที่มีอยู่ในขณะนี้ส่วนใหญ่เป็นบริษัทในครอบครัว และมีข้อบังคับจำกัดการโอนหุ้น ยังไม่มีรูปลักษณะเป็นบริษัทซึ่งสาธารณชนเป็นผู้มีโอกาสถือหุ้นโดยแท้จริง เพื่อให้มีตลาดหุ้นขึ้น เห็นควรส่งเสริมให้มีการจัดตั้งบริษัทซึ่งสาธารณชนมีโอกาสเป็นผู้ถือหุ้น รวมทั้งการแปลงบริษัทในครอบครัวให้เป็นบริษัทที่มีลักษณะตามที่กล่าว ในการนี้อาจจำเป็นต้องปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ที่ว่าด้วยบริษัท และใช้มาตรการทางภาษีและอื่น ๆ ประกอบกันไป

ส่วนในด้านภาษีอากร ก็ควรพิจารณาแก้ไขความเหลื่อมล้ำอันเกิดจากเหตุที่หลักทรัพย์บางประเภทได้รับการยกเว้นภาษี เช่น ดอกเบี้ยพันธบัตรรัฐบาล และดอกเบี้ยเงินฝากธนาคาร ส่วนหลักทรัพย์เอกชน เช่น หุ้นกู้นั้นไม่ได้รับยกเว้นภาษี จึงเป็นผลให้บริษัทเอกชนต้องเสียดอกเบี้ยหุ้นกู้สูงกว่าที่ควรเป็น บัดนี้ความจำเป็นที่จะจูงใจประชาชนเป็นพิเศษให้ซื้อหลักทรัพย์รัฐบาลและให้ฝากเงินกับธนาคารนั้นได้ค่อยคลายลงแล้ว ควรจะเปิดโอกาสให้เอกชนได้ออกหุ้นกู้และหลักทรัพย์อื่น ๆ เพื่อระดมทุนได้โดยอัตราดอกเบี้ยที่เป็นธรรม สำหรับดอกเบี้ยจากพันธบัตรรัฐบาลนั้น ธนาคารออมสิน มูลนิธิ สมาคมการกุศล และ

เอกชนก็ยังได้รับการยกเว้นภาษีอยู่อีกต่อไป ซึ่งหมายความว่าพันธบัตร  
รัฐบาลยังคงได้รับการสนับสนุนตลอดไปไม่เสียหาย